



ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น



เทศบาลตำบลควนเสาธง

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน
2. เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญานั้นๆ ต่อไป

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นคำที่มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย เป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ ซึ่งเรียก ว่าปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ ท้องถิ่น ซึ่งมี ผู้ให้คำกัตความของภูมิปัญญาท้องถิ่นในลักษณะต่าง ๆ กันดังนี้

สามารถ จันท์สุรย์(2536) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เองที่นำมาใช้ในการ แก้ปัญหา เป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้านทั้งกว้าง ทั้งลึก ที่ชาวบ้านสามารถคิดเอง ทำเองโดย อาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินวิถีชีวิตในท้องถิ่นอย่างสมสมัย

กรมวิชาการ (2538) ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า คือความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่าน กระบวนการศึกษา สังเกต วิเคราะห์จนเกิดปัญญาและตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมา จากความรู้เฉพาะ หลายเรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่างๆ อาจกล่าวว่า ภูมิปัญญา ท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการ ดำเนินชีวิตของคนเรา

รัตนะ บัวสนธ์ (2535) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการที่คนที่มีต่อตนเอง ต่อโลก และ สิ่งแวดล้อม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะมีรากฐานจากคำสอนทางศาสนา คติจารีต ประเพณี ที่ได้รับการ ถ่ายทอด สั่ง สอนและปฏิบัติสืบเนื่องกันมาปรับปรุงเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงแต่ละสมัย ทั้งนี้โดย มีเป้าหมายเพื่อ ความสุขของในส่วนตัวเป็นชุมชน และปัจเจกบุคคล

ฉลาดชาย สมิตานนท์(อ้างอิงถึงในพิสิฐ นาคำไพ. 2537) ให้ความหมายว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ สติปัญญา อันเกิด จากการเรียนรู้สะสมถ่ายทอดประสบการณ์ที่ยาวนานของผู้คนในท้องถิ่นซึ่งได้ทำหน้าที่ชี้แนะว่าการ จะใช้ชีวิตอย่างยั่งยืน และถาวรกับธรรมชาติรอบตัวนั้นทำอย่างไรซึ่งในที่สุด ภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจถูก ยกย่องให้หมายถึงอุดมการณ์ของ การใช้ชีวิตที่เรียบง่าย บนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนสรรพสิ่งทั้งหลาย ทั้งปวงที่มีชีวิต สัตว์ พืช และมนุษย์ด้วย ตัวเองตลอดจนสิ่งไม่มีชีวิตรอบข้าง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ(ม.ป.ป.) กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยว่า เป็นองค์ความรู้ ความสามารถ และทักษะของคนไทยที่เกิดจากสังสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ ปรับแต่ง และ ถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และเหมาะสมกับยุค

สมัย ประเวศ วะสี(2536) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นสะสมขึ้นมาจากประสบการณ์หรือความชัดเจนจากชีวิต และสังคมใน ท้องถิ่นหนึ่งๆ เพราะฉะนั้นจึงมีความสอดคล้องกับเรื่องของท้องถิ่นมากกว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มาจากข้างนอก ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นคือ มีวัฒนธรรมเป็นพื้นฐาน มีความเป็นบูรณาการสูงทั้ง ในเรื่องของกาย ใจ สังคม และสิ่งแวดล้อมและเชื่อมโยงไปสู่นามธรรมที่ลึกซึ้งสูงส่ง อีกทั้งยังเน้นความสำคัญ ของจริยธรรมมากกว่าว่าตฤธรรม เพราะภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ความสำคัญแก่ประสบการณ์ จึงมีความเคารพ ผู้อาวุโส ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า

จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงองค์ความรู้ หรือสิ่งที่สั่งสมกันมาตั้งแต่อดีต ซึ่งเป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งได้ผ่านการคิดค้นและปรับปรุง เปลี่ยนแปลง จนได้ แนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคม เป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไป ถือเป็นแบบอย่างในการ ดำรงชีวิต ที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่าง ที่ชาวบ้านคิดค้นขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแก้ปัญหา เป็นทั้งสติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของ ชาวบ้าน ดังนั้น จึงมีความครอบคลุมเนื้อหาสาระและแนวทางดำเนินชีวิต ในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบไปด้วยองค์ความรู้ในหลายวิชา ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้จำแนกไว้ รวม 10 สาขา คือ

1. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตร กับ เทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำ การเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตร เป็นต้น
2. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยี สมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และ เป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจัด จำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น
3. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

4. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุลและยั่งยืน
5. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึงความสามารถในด้านบริหารจัดการค้าการสะสมและบริการกองทุน และ ธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน
6. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคง ทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม
7. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น
8. สาขาจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารการจัดการดำเนินงานด้านต่างๆทั้งขององค์กรชุมชน องค์กร ทางสังคมอื่นๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น กรณีของการจัด การศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ดี หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิผล
9. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้ง ภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท
10. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนาเชื่อ และ ประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตำบลแม่ขรี อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง

ด้านเกษตรกรรมและเศรษฐกิจพอเพียง

หมู่ที่ 8 นายไชยวัฒน์ ลีมิวิไล

ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

หมู่ที่ 1 นายสมพร แก้วรัตน์0

หมู่ที่ 2 นางชวลีชอ เก็มเด็น

หมู่ที่ 5 นางสาวดาริน ชูเพชร

ด้านการจัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หมู่ที่ 3 นายเกษตรกร หล้าเป็นสะ

ด้านอาชีพ

หมู่ที่ 2 นายคนเร้าะหมาน นุ่มอ้อย

ด้านสมุนไพร

หมู่ที่ 5 นายพิศาล แป้นแก้ว

ด้านแพทย์แผนไทย/นวดแผนโบราณ

หมู่ที่ 4 นางห่อเปีย วิจารณ์

หมู่ที่ 9 นางศรีคะนิง ศรีเจ้า

1. ข้อมูลทั่วไปของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชื่อ : สกุล นางรัชณี นุกูล
วันเดือนปีเกิด 14 กุมภาพันธ์ 2528
บ้านเลขที่ 142 หมู่ที่ 2 ตำบลแม่ขรี อำเภอตะโหนด จังหวัดพัทลุง
หมายเลขโทรศัพท์ 0610129535
ประวัติการศึกษา ป.6 จาก โรงเรียนบ้านด่าน โลด
การทำงานปัจจุบัน อาชีพค้าขาย

เป็นปราชญ์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขา

- อาหารและโภชนาการ ระบุ ทำขนมครก.....
- เกษตรกรรมและการทำมาหากิน ระบุ.....
- ศิลปหัตถกรรมและสิ่งทอ ระบุ.....
- ประวัติศาสตร์และโบราณคดี ระบุ.....
- การแพทย์แผนไทยและสมุนไพร ระบุ.....
- ศาสนาและประเพณี ระบุ.....
- ภาษาและวรรณกรรม ระบุ.....
- ศิลปะการแสดง ระบุ.....
- กีฬาและการละเล่นพื้นบ้าน ระบุ.....

ประวัติการอบรมศึกษาดูงาน 1.....
2.

2. ความเป็นมา

.....

3. แนวความคิด

.....

4. เหตุจูงใจ

.....

5. ปัญหาอุปสรรค

.....

6.ความสำเร็จ

.....

1. ข้อมูลทั่วไปของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชื่อ : สกุล นายสมพร แก้วรัตน์
วันเดือนปีเกิด 9 กรกฎาคม 2520
บ้านเลขที่ 158 หมู่ที่ 1 ตำบลแม่ขี อำเภอดงหลวง จังหวัดพัทลุง
หมายเลขโทรศัพท์ 082-8221095
ประวัติการศึกษา จบ ป.6 จาก โรงเรียนบ้านด่านโลด
การทำงานปัจจุบัน อาชีพตีเหล็ก
เป็นปราชญ์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขา

- อาหารและโภชนาการ ระบุ
- เกษตรกรรมและการทำมาหากิน ระบุ.....
- ศิลปหัตถกรรมและสิ่งทอ ระบุ...ตีเหล็ก.....
- ประวัติศาสตร์และโบราณคดี ระบุ.....
- การแพทย์แผนไทยและสมุนไพร ระบุ.....
- ศาสนาและประเพณี ระบุ.....
- ภาษาและวรรณกรรม ระบุ.....
- ศิลปะการแสดง ระบุ.....
- กีฬาและการละเล่นพื้นบ้าน ระบุ.....

ประวัติการอบรมศึกษาดูงาน 1.....
2.

2. ความเป็นมา

สืบทอดจากบรรพบุรุษ

3. แนวความคิด

มีความเสียสละ อยากให้คนรุ่นต่อไปได้ศึกษา

4. เหตุจูงใจ

เป็นคนชอบมีดเลยไปศึกษาที่โรงเหล็กอาหารสิทธิ์ที่ป่าบอน ๑๓ ปี เลยตัดสินใจเปิดโรงเหล็กตัวเอง

5. ปัญหาอุปสรรค

.....

6.ความสำเร็จ

.....

1. ข้อมูลทั่วไปของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชื่อ : สกุล นายไชยวัฒน์ ลีมีวิไล
วันเดือนปีเกิด 3 สิงหาคม 2514
บ้านเลขที่ 33 หมู่ที่ 8 ตำบลแม่ขรี อำเภอตะโหนด จังหวัดพัทลุง
หมายเลขโทรศัพท์ 0870123865
ประวัติการศึกษา ป.6
การทำงานปัจจุบัน รับจ้างทั่วไป

เป็นปราชญ์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขา

- อาหารและโภชนาการ ระบุ ทำขนมครก
- เกษตรกรรมและการทำมาหากิน ระบุ เลี้ยงปลานิล ทับทิมในกระชัง
- ศิลปหัตถกรรมและสิ่งทอ ระบุ.....
- ประวัติศาสตร์และโบราณคดี ระบุ.....
- การแพทย์แผนไทยและสมุนไพร ระบุ.....
- ศาสนาและประเพณี ระบุ.....
- ภาษาและวรรณกรรม ระบุ.....
- ศิลปะการแสดง ระบุ.....
- กีฬาและการละเล่นพื้นบ้าน ระบุ.....

ประวัติการอบรมศึกษาดูงาน 1. การเลี้ยงปลาในกระชัง

2.

2. ความเป็นมา

.....

3. แนวความคิด

.....

4. เหตุจูงใจ

.....

5. ปัญหาอุปสรรค

.....

6. ความสำเร็จ

.....

1. ข้อมูลทั่วไปของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชื่อ : สกุล นางสาวเขวาลักษณ์ นวลคำ
วันเดือนปีเกิด 27 พฤษภาคม 2535
บ้านเลขที่ 69 หมู่ที่ 2 ตำบลแม่ขีร์ อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดพัทลุง
หมายเลขโทรศัพท์ 0800373554
ประวัติการศึกษา ปวส.
การทำงานปัจจุบัน รับจ้างทั่วไป

เป็นปราชญ์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขา

- อาหารและโภชนาการ ระบุ สลัดลอยแก้ว.....
- เกษตรกรรมและการทำมาหากิน ระบุ.....
- ศิลปหัตถกรรมและสิ่งทอ ระบุ.....
- ประวัติศาสตร์และโบราณคดี ระบุ.....
- การแพทย์แผนไทยและสมุนไพร ระบุ.....
- ศาสนาและประเพณี ระบุ.....
- ภาษาและวรรณกรรม ระบุ.....
- ศิลปะการแสดง ระบุ.....
- กีฬาและการละเล่นพื้นบ้าน ระบุ.....

ประวัติการอบรมศึกษาดูงาน 1.....
2.

2. ความเป็นมา

.....

3. แนวความคิด

.....

4. เหตุจูงใจ

.....

5. ปัญหาอุปสรรค

.....

6. ความสำเร็จ

.....

1. ข้อมูลทั่วไปของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชื่อ : สกุล นายเกษตรกร หล้าเป็นสะ

วันเดือนปีเกิด 26 ก.พ. 2516

บ้านเลขที่ 190 หมู่ที่ 3 ตำบล แม่ขีร์ อำเภอตะโหนด จังหวัดพัทลุง

หมายเลขโทรศัพท์ 0895988816

วุฒิการศึกษา ปวส.

การทำงานปัจจุบัน.....

เป็นปราชญ์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขา

- อาหารและโภชนาการ ระบุ
- เกษตรกรรมและการทำมาหากิน ระบุ.....
- ศิลปหัตถกรรมและสิ่งทอ ระบุ.....
- ประวัติศาสตร์และ โบราณคดี ระบุ.....
- การแพทย์แผนไทยและสมุนไพร ระบุ.....
- ศาสนาและประเพณี ระบุ.....
- ภาษาและวรรณกรรม ระบุ.....
- ศิลปะการแสดง ระบุ.....
- กีฬาและการละเล่นพื้นบ้าน ระบุ.....
- อุตสาหกรรมและหัตถกรรม ระบุ.....
- การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระบุ..วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ประวัติการอบรมศึกษาดูงาน 1.....

2.

2. ความเป็นมา

.....

3. แนวความคิด

.....

4. เหตุจูงใจ

.....

5. ปัญหาอุปสรรค

.....

6.ความสำเร็จ

.....